

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbeja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrni leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posadne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne peščice za enkrat K 1-80. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznaila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. Nezaprite reklamacije so pošiljne prosto.

Slavnost I. orlovskega tabora v Mariboru.

Slavnosti I. orlovskega tabora, ki so se te dni vršile v našem obmejnem mestu, smemo po vsej pravici prištevati med največje prireditve na jugoslovanskih tleh, bil je nekako svetovni kongres, na katerega so prihajali katoličani iz Amerike, Anglije, Francije, Belgije in naši severni bratje Čehoslovaki.

Sprejem hrvatsko katoliškega dijaštva.

Ze v sredo zvečer so se pripeljali s posebnim vlakom iz Zagreba naši južni bratje Hrvati. Na kolodvoru so jih pričakovali in nad vse navdušeno pozdravili mariborski Orli in Orlice z godbo. Na kolodvoru so jih izven mnogobrojnega občinstva še tudi pozdravili gerent mariborskega mesta, dr. Leskovar, zastopniki raznih društev in organizacij, zastopnik čehoslovanskih Orlov in Orlic, trije odlični begunci iz Juge, frančiškanski provincijal s Cresca, župnika Trinajstič in Milončić. Došle doste, katerih je bilo 1700, je pozdravil v imenu obmejnih Slovencev in v imenu slovenskega katoliškega dijaštva odvetnik dr. Alojzij Juvan. Naglašal je, da vriskajo naša srca veselja in radosti na tej skrajni meji naše domovine, ko prihajajo tako velike in za sveto narodno in katoliško stvar navdušene množice v osvobojeni Maribor. Odzdravil mu je predsednik Jugoslov. kat. dij. društva Kolarek. Rekel je: Ena misel, eni cilji nas vodijo. Vsi čemo delati, živeti in umreti za veliko nacionalno in krščansko idejo. Nato je spreved odkorakal z godbo na čelu po Aleksandrovi cesti na Slomškov trg, kjer so se posamezne skupine porazdelile na svoje stane. — S posebnim vlakom se je pripeljal tudi križevački grško katoliški škof dr. Dionizij Njaradi, ki je bil gost našega knezoškofa.

Staroslovenska sv. maša pri frančiškanih.

Četrtek ob 8. uri je bral v frančiškanski cerkvi pred glavnim oltarjem tih sv. mašo v staroslovenskem jeziku grško-katoliški ali unijatski biskup dr. Dionizij Njaradi. Rajske milodoneče cerkveno petje so pod vodstvom frančiškana patra Klara Horvat iz Zagreba oskrbeli bivši semeniški dijaki iz Križeve. Cerkevno petje je bilo brez spremljanja orgel, ker grško-katoliška ali unijatska cerkev ne pozna orgel. Sveta maša, katero je bral škof dr. Njaradi, je prav gotovo prva sveta maša, katero je bral kak škof v staroslovenskem jeziku v naši častiljivi baziliki. Maši so cerkveni obredi so zelo zanimivi in se v nekaterih delih precej razločujejo od latinsko-katoliških, so z veliko pobožnostjo prisostvovali katoliški dijaki iz našega Juga.

Otvoritev I. orlovskega tabora.

Katoliško dijaštvo, katero se je v sredo pripeljalo iz Juge, je skupno s katoliškim dijaštvom iz Slovenije s slavnostnim zborovanjem otvorilo v četrtek popoldne v Götzovi dvorani I. orlovski tabor, katerega se je udeležilo nad 2000 dijakov in dijakinj. Na slavnostno zborovanje so tudi prišli škof križevački doktor Njaradi, zastopnik vlade dr. Verstovšek, ter več drugih odličnih gostov. Pričitali so begunci iz Cresca nad vse lepo pismo velikega škofa dr. Mahniča iz Cresca, v katerem obžaluje, da se ne more udeležiti I. orlovskega tabora v Mariboru. Podajamo samo kratko vsebino pisma: Pozdrave jugoslovanskemu kat. dijaštvu, ki se je zbralo v Mariboru pri skupnem nastopu! Temelj našega pokreta je katoliška vera. Ravno naša omladina je s svojim delom največ pripomogla k ujedinenju. Naj bo v Vas zmiraž svež duh verskega življenja. Bodimo vsi ne samo dobro poučeni in globokoverni kristjani, ampak bodimo tudi praktični katoliki. Poziv na vse dijakinje, naj se pridružijo dijaštvu pri delu, pozdravlja njihovo delno ujedinenje v organizacijo katoliških dijakinj v „Sekretarijatu jugoslov. dijaške lige“. Z veseljem opazuje, da se dijaki ne omejuje samo na književni in socialni študij, ampak posvečajo tudi skrb plemeniti zahtevi, petju, glasbi, športu in gimnastiki. — Orlovstvo širi naj bo eno največjih nalog dijaštva! Nasprotniki očitajo našemu dijaštvu politično strankarstvo, toda nobenega strahu pred njimi. V delu bomo našli moč za boj proti nasprotnikom.

Bilo je nato več zanimivih predavanj.

Viharno pozdravljen nastopi škof Njaradi: Lepo, divno, kar sem slišal. Moje misli gredo v 9. stoletje; v letu 869, ko sta v jugoslovanskih pokrajinah delovala sv. Ciril in Metod, v 6. stoletje, ko so prišli v naše pokrajine junaški pradedje. Gedeon je premagal s 300 ljudmi nasprotnike, premagali jih bomo tudi mi, ki nas je že na tisoče. Zelim iz srca, da se Vaše vrste pomnožijo na „sto stotina“!

Jugoslovansko kat. dijaštvo je nato poslalo pozdrav regentu Aleksandru, škofu dr. Mahnič, na kar je predsednik zaključil zborovanje. Vsi navzoči so vstali in zapeli „Lepa naša domovina“ in „Bože pravde“.

Tako se je začel I. slovanski orlovski tabor. Pokazali smo, da smo ujedineni Jugoslovani, pokazali smo, da hočemo resno delo in da se ne bojimo svojih nasprotnikov kljub njihovem rogoviljenju in psovanju!

Prihod in sprejem tekmovalcev.

V četrtek popoldne je došlo v Maribor okrog 200 tekmovalcev in večje število dijakov in dijakinj ter fantov v narodni nošl. Na kolodvoru jih je sprejel z godbo na čelu sprejemni odbor, odposlanstvo Orlov in Orlic, nakar jih je v imenu odbora pozdravil Vladimir Pušenjak, kateri je povdarjal veliko delo Orla in velike uspehe, katere je to delo povzročilo. Omenil je, da imajo največ zaslug za povzdigo Orla ystrajni delavci, h katerim spadajo v prvi vrsti tekmovalci. Z željo, da bi dosegli cilje, katere so si stavili in da bi uspehi tekme povzdignili celo orlovsko organizacijo, je zaklical v imenu pripravilnega odbora, Slovencev v Mariboru in ogromne večine ljudstva v mariborskem okraju, osobito v imenu obmejnih Slovencev „Prisrčno dobro došli“. Po govoru se je razvil spreved po Aleksandrovi cesti, Gosposki ulici z godbo na čelu na Glavni trg, čez dravski most, od koder so tekmovalci odkorakali na telovadišče. Celo pot je mnogobrojno občinstvo navdušeno pozdravljalo tekmovalce in mariborske Orle, Orlice in naraščaj.

Tekma za prvenstvo.

V četrtek popoldne se je vršila tekma za prvenstvo, katere se je udeležilo pet Orlov, in sicer Jožef Hvale iz Viča, Ivo Kermavner iz Ježice, B. Kristan iz Ljubljane, L. Lojk iz Viča in P. Rikar iz Ljubljane. Tekma je bila zelo živahna in navzoče ljudstvo je z veliko napetostjo sledilo težkim tekmovalnim vajam, ki so bile vsled težkosti enakovredne mednarodnim tekmovalnim vajam.

Zborovanja dijaštva.

Kot bistven znak I. orlovskega tabora v Mariboru so bila številna zborovanja našega dijaštva, kot srednješolcev, bogoslovcev in visokošolcev. Naša učeča se dijaška mladina kar kopni po želji, da se razliže med narod, da tamkaj širi izobraževalnost in organizacijo. Dijakinje so imele zborovanje v telovadnici šolskih sester, srednješolci v Narodnem domu, bogoslovci v desni dvorani Kazina in visokošolci v levi dvorani Kazina. Vseh zborovanj so se udeleževali tudi naši v Mariboru navzoči škofje. Zborovanja dijakinj se je udeležilo nad 300 oseb ter škofje dr. Napotnik, dr. Jeglič in dr. Njaradi.

Veselica katoliškega narodnega dijaštva.

V četrtek zvečer se je vršila v Götzovi dvorani veselica ali komerz našega katoliške narodnega dijaštva. Cela prireditev je bila vzorna, nikjer najmanjšega nereda. Obširna dvorana je bila nabito polna. Veselici ali komerzu je predsedoval narodni poslanec in bivši minister dr. Jankovič. V svojem lepem nagovoru se je spominjal, kako je bilo nekoč, ko se je še le pričela katoliška dijaška organizacija. Med učečo se mladino je bilo vse mrtvo širilo se je močvirje, v katerem je dijaštvo propadalo. Kar je pa bilo božje miadine, je prišlo do prepričanja, da je treba vere. Pozival je dijaštvo, naj stoji trdo in neomahljivo. Spomnil se je tudi našega vladarja in prestolonaslednika, nakar je godba zaigrala: „Bože pravde“.

Za njim prevzame besedo prevzvišeni gospod knezoškof dr. Mihael Napotnik. V kratkem a jedrnatem in ognjevito prednašanem govoru razvija sledenče misli: Najprej izroča svoj pastirski pozdrav, izraža svoje veselje, da so se zbrali v tolikem številu, in povdarja veliki pomen teh dni. Obilno ploskanje je dokazovalo, kako so besede segle v srca. — Godba je na koncu zaigrala „Hej Slovani!“

V imenu Jugoslovanskega kluba je pozdravil dijaštvo narodni poslanec dr. Hohnjec, kateri je povdarjal važnost katoliške misli. Omenil je surovo pobalinsko pisavo „Mariborskega delavca“, ki je popolnoma izgubil razum, da laja kakor ščene. A to nas ne sme motiti. Ker ni verske izobrazbe in verskega prepričanja, vlada barabstvo. Predsednik dr. Jankovič je nato pozdravil došle Amerikance in njihovega voditelja Grdina. Škof dr. Jeglič je povdarjal potrebo vere, življenja po veri in ljubezni. Množica je sprejela prelepe škofove besede z viharnim odobranjem. Škof dr. Sarič iz Bosne je sporočil pozdrave katoliških Bošnjakov. Rekel je: Kar je Orlu solnce, to je kristijanu križ in mi gremo tudi na križ za katoličanstvo.

Dr. Leskovar pozdravi v imenu mariborskega mesta. Sovražniki nas napadajo, ker hočemo vzpostaviti, kar je uničila vojna in predvsem moralni red. Katoliško ljudstvo hoče katoliški red držav. Ljudje, ki nimajo katoliškega prepričanja, znajo samo rušiti. — Za njim je govoril urednik Zebot. Omenjal je prihod Čehov. Hoteli smo imeti koridor do Čehov, a ga nam ententa ni dala. Naša katoliška organizacija naj bo dotični koridor. — Anton Grdina je pozdravil v imenu ameriških Slovencev. Omenjal je velike potrebe, ki vladajo v Ameriki po katoliški duhovščini. Dr. Verstovšek je pozdravil v imenu pokrajinske vlade. Domovina težko čaka delavcev. Dela je obilno v javnem življenju, mladina naj se pripravi, da bo zamogla stopiti na delo. Dijaštvo je sprejelo njegov navdušeni govor z burnim odobranjem.

Komerza ali pozdravnega večera so se udeležili štirje škofje: dr. Napotnik, dr. Jeglič, dr. Sarič in dr. Njaradi ter veliko drugega odličnega občinstva.

Sprejem Čehoslovakov v Št. Ilju in Mariboru.

V petek, dne 30. julija, zjutraj ob 7. uri, je dospel posebni vlak čehoslovanskih gostov na prvo jugoslovansko postajo v Št. Ilju. Postaja in bližnje hiše so bile okinčane s svetlim, zelenjem in zastava. mi. Ob državni cesti so bili postavljeni visoki mlaji s trobojnicami. Na slavalok je bil pritrjen napis: „Prisrčno pozdravljeni v Jugoslaviji!“

Na postaji se je zbralo veliko število našega zavednega obmejnega prebivalstva. Spalir so napravili došlim bratom in sestram iz severa naši obmejni branitelji — moške in mladeniči, šentiljski Orli in Orlice ter šolski otroci z zastavicami v rokah. Ob dohodu vlaka, ki je bil ves v zelenju, je ljudstvo došle goste viharno pozdravljalo. Pred hišo g. Polaka so se nato Čehoslovaki — Orli, Orlice, akademiki, učitelstvo in ostali gostje — skupno okoli 500 oseb po številu, postavili med spalirjem domačinov v vrste. Z avtomobili so dospeli iz Maribora člani slavnostnega odbora in Zveze Orlov: predsednik Pirc, Drago Kobi, Pavlin, Zebot, poslanec dr. Hohnjec, dr. Lenart in gospa Kobi.

V imenu šentiljske občine je pozdravil došle brate in sestre g. Franjo Thaler, ki je povdarjal, da kipi srce radosti vsakemu obmejnemu Slovencu in Slovenki, da so nas posejili bratje z daljnega severa, ki so z nami ene misli, enega srca. Nismo dobili sicer objavljenega koridorja, a Čeh in Jugoslovani v bratski zvezi je tisti koridor, ki bo oba naroda pripeljal do zaželjene ožje zveze. Za Orlovsko Zvezo je pozdravil Čehoslovake br. Pirc.

Narodni predstavnik dr. Hohnjec je pozdravil brate Čehoslovake v imenu Jugoslovanskega kluba in v imenu naše politične organizacije. Izvajal je: Politično zastopstvo našega naroda z veliko radostjo porablja prvo priliko, ko so naši češki bratje stopili na tla osvobojene in ujedinjene Jugoslavije, da jih prav iskreno pozdravi. Naš pozdrav velja

našim zvestim zaveznikom in jeklenim sobojevnikom, ki so v državnem zboru nekdanje monarhije v zvezi za našimi jugoslovanskimi zastopniki v ostrem in železno doslednem boju pripravili ustanovitev svobodne Čehoslovaške in svobodne Jugoslavije. Ob prvem sestanku na obmejni, nekdanji od germanstva tako ograničeni severni točki našega jugoslovanskega ozemlja si svobodni Čeh in svobodni Jugoslovani danes prvičkrat sežeta v roke v prekipečem veselju, da so s teh rok padle tisočletne sponde političnega in narodnega suženjstva. Brata si sežeta v roke v potrdilo nekdanjega in zagotovilo bodočega prijateljstva. Čeh in Jugoslovani ostaneta brata in zaveznika za vse naslednje čase, ločila jih ne bo ne sila ne objuba. Ko kličemo svojim češkim bratom: dobro došli!, je ta pozdrav prešinjšen s tem večjim veseljem, ker vidimo pred seboj zastopnike katoliške misli med Čehoslovaki. Naj ta misel raste in se okrepja ter tvori močen temelj pri notranji gradbi in ureditvi čehoslovaške republike!

Nato je predsednik češke Orlovske Zveze brat Dolanský predstavil Čehoslovakom voditelja obrambe slovenskih Termopil, župnika Evžda Vračko. Čehoslovaki so obmejnega voditelja pozdravljali z veliko prisrčnostjo in navdušenjem. Gosp. Ev. Vračko je nato v vznesenih besedah pozdravil došle brate in sestre in povdarjal, da smo bili mi Slovenci na severni meji posebno pa v slovenskem Port Arturju, enak težak in trpek boj s svojimi sovražni, kakor Vi tam na daljnem severu. Dve vzvišeni ideji dva visoka in sveta cilja sta Vas in nas vodila v borbi za našo svobodo: narodnost in krščanstvo! Kdor pri nas ni bil naroden ni bil krščanski — in kdor ni bil krščanski ni bil naroden. Uživajte, dragi soboritelji, te ure, katere boste živeli na osvobojenih jugoslov. tleh, v radosti! Dobrodošli! Bog Vas živi!

V imenu Čehoslovakov sta odgovorila voditelj katoliških Čehoslovakov v Moravi in obenem zastopnik češke republike profesor dr. Sramek ter Slovak Raška, predsednik slovaškega Orla. Dr. Sramek slovit ljudski govornik in politik, ki velja med Čehi to, kar sta pri nas dr. Krek in dr. Korošec, je slavil prijazen, gostoljuben sprejem bratov Slovencev, ter je povdarjal, da je ravno orlovski tabor v Maribor početek prave iskrene pobratimije med obema velikima slovanskima plemenoma. Slovak Raška je povdarjal, da orlovska ideja tudi na tužnem Slovaškem prodira zmagovito naprej in da kmalu ne bo več na Slovaškem sela, kjer ne bi bilo našega Orla.

Nato je iz sto in sto grl zadonela mogočna češka himna: „Kde domov muj?“ Potem so šentilska Slovenke pogostile vse goste s svežim pečivom, kruhom, sadjem in raznimi drugimi krepčili. Obdarovale so jih tudi s šopki. Čehoslovaki so bili ginjeni vsled prisrčnega in gostoljubnega sprejema. Slovo je bilo tako lepo in tako srčkano, da so se ljudje veselja jokali. Avtomobili so nato po cirčniški dolini do Maribora spremljali čehoslovaški orlovski vlak.

V Maribor je dospel vlak točno ob 8. uri 15 minut. Pred kolodvorom se je zbrala nebrojna ljudska množica, Orli, Orlice, dijaštvo, razna društva in vsi že v Maribor dospeli gostje. Železniška godba je zaigrala orlovsko himno, nakar je član sprejemnega odbora dr. Kovačič v češkem jeziku pozdravil došle brate in sestre. Odzdravil mu je češki poslanec prof. dr. Sramek.

Nato se je vršil spreved po mestu. Na čelu spreveda je korakalo šest čehoslovaških Orlov z zastavami. Za zastavami je korakalo predsedstvo čehoslovaškega in slovenskega Orla. Za predsedstvom so bili uvrščeni zastopniki slavnostnega odbora. Na to so sledili štirje čehoslovaški orlovski trobentaši. Trobentanje je napravilo na občinstvo radostni utis. Za trobentaši so korakale čehoslovaške Orlice, ki jih je bilo okoli 10; za Orlicami je bila uvrščena godba, za godbo je korakalo okoli 200 čehoslovaških Orlov v kroju in več sto drugih gostov iz Čehoslovaške. — Nato so stopali naši Orli in Orlice. Tem so sledili akademiki in drugi zunanji udeleženci. Spreved se je vil po Aleksandrovi cesti, Slovenski ulici, Gosposki ulici čez Glavni trg in skozi Stolno ulico na Slomškov trg. Kdor je opazoval to pestro in slikovito množico krepke, čile in samozavestne naše mladine, je moral biti vzradoščen in prepričan, da naša organizacija ne samo procvita, ampak je postavljena tudi na zdrava, trdna tla. Tu so nasprotniki lahko spoznali, da je njihovo blatenje, psovanje in čivkanje, osobito njih gonja po časopisju, prazen nič zaman vpijočega iz puščave.

Z okna škofijske palače je pozdravil Orle in Orlice knezoškof dr. Napotnik. Pred školovo palačo so pričakovali Orle škofje dr. Jeglič, dr. Dionizij Njaradi in še več drugih. Vzklikanja in pozdravljanja ni hotelo biti ne konca ne kraja. Knezoškof doktor Napotnik je v svojem pozdravnem govoru želel katoliški slovanski mladinski organizaciji obilo božjega blagoslova. Nato je ljudska množica zapela slovensko „Lepa naša domovina“ in češki: „Kde domov muj“ in „Pod Tatro“. Potem so čehoslovaške Orlice odkorakale med zvoki godbe in burnim obojestranskim pozdravljanjem v odkazano stanovanje v zavodu šolskih sester. Orli pa v višjo vojaško realko, kjer jih je ob sviranju godbe sprejel ter iskreno pozdravil poveljnik vojaške realke, polkovnik Jakovljenič. Povdarjal je junaštvo Čehov, ki so Srbi ramo ob ramih pripomogli do zmage in ujedinjenja Jugoslovanov.

Razna zborovanja.

Skupno zborovanje dijaštva v veliki dvorani Kazine je bilo nad vse zanimivo. Sprejeta je bila tudi rezolucija, da se izvoli voditelja našega naroda dr. Korošca za častnega člana Jugoslovanske dijaške zveze.

V dvorani šolskih sester je pa bilo zborovanje katoliških dijakinj. Na zborovanje sta prišla tudi škofa dr. Sarič in dr. Njaradi.

Tudi društvo katehetov je imelo številno obiskovano zborovanje, na katero so prišli tudi škofje dr. Napotnik, dr. Jeglič in dr. Sarič. Na zborovanje je med drugim govoril katehet M. Medved iz Jarevine. Orisal je nalogo orlovstva, ki naj izolika in izobrazi svoje člane za socialno krščanstvo. Katehet naj skrbi, da bodo Orli in Orlice tudi verno in umstveno temeljito izobraženi. Zbor je sprejel sledečo resolucijo:

„Duhovniki, zbrani na katehetskem zborovanju 29. julija v Mariboru, uvažujo škodljivi vpliv krščanstvu sovražnih organizacij na mladino, soglasno izjavljamo kot svojo vestno dolžnost, podpirati vzgojo krščanskega telovadnega naraščaja. Da se je boj za naraščaj zanesel med šolsko mladino in celo šole, najostreje obsojamo in vso odgovornost za pogubne posledice odklanjamo. Delali bomo na to, da se ta boj čimprej odpravi.“

Ob sklepu zborovanja, katero je vodil profesor dr. Anton Medved, je vladika dr. Napotnik priporočal zbranim katehetom božjega Prijatelja otrok kot vzornika za svoje delovanje.

Sprejem gostov na kolodvoru.

Neštete množice ljudstva so v petek celi dan oblegale glavni kolodvor, da vidijo in pozdravijo došle goste. Pripeljala se je orlovska godba iz Višnjegore na Kranjskem, broječa 24 mož. Veliko zanimanje je vzbudil vlak, ki je pripeljal v Maribor naše vrle verško in narodno zavedne Prekmurce, Muropljce, Ljutomersko okrožje in Medjimurce. Bilo jih je nad 700. Vlak je vodil župan iz Dolnje Lendave, Božidar Sever. D. Novak iz Ljutomera je pa pripeljal Orle Ljutomerskega okrožja. Posebno številno je bila zastopna Kmeška zveza za Prekmurje in Zveza prekmurških županov. Vsa čast in slava našim zavednim Prekmurcem in Medjimurcem! Z vlakom je prišla tudi slovaška „svetinja“ godba. Za prekmurskim vlakom je pripeljal poseben vlak iz Ljubljane nad 1500 Orlov in Orlic v kroju ter dve godbi. S posebnim vlakom iz Zagreba je pa prišlo v Maribor velikansko število naših južnih bratov. Posebno veliko je bilo med njimi narodnih noš, kar je napravilo na vse, ki so videli to prelepe narodne noše, najboljši vtis, bilo je to nekaž, kar se Maribor ni videl.

Obhod po mestu.

Na novo došli Orli, konjeniki in Hrvati, gotovo okoli 5000 po številu so se razpostavili po Kopitarjevi in Kolodvorski ulici. Po dohodu Zagrebčanov se je razvrstil pohod na Slomškov trg. Naprej konjenice, njej na čelu Drago Kobi, za njo višnjegorska godba, predsedstvo slovenske in čehoslovaške Orlovske zveze, Orli, trobentaši, zopet Orli, Orlice, narodne noše itd. Vse v najlepšem in sijajnem redu. Vreme krasno, brez vetra, brez prehudega popekanja sonca. Na Aleksandrovi cesti nas je pozdravljala mogočen slavolok z znamenji orlovske organizacije. Godbe so igrale, trobentaši so trobili, občinstvo je vsklikalo, vriskalo radosti, meščanstvo nas je pozdravljalo in vsakemu udeležencu je kipele radosti srce. Oni mali ljudje, ki so pisarili proti nam, ki so nas sramotili, so stiskali jeze ustnice in zobe. Taka ogromna in redovito organizirana ljudska množica je že sama na sebi to, česar se naši protivniki najbolj boje. Naj brblja kdo, kar hoče, res je, da si je Orel s tem prvim večjim pohodom po mariborskih ulicah pridobil nebroj simpatij. Moč in sila naše stranke in organizacije ni v malenkostnih noticah in napadih, kakor jih priobčuje dan za dnevom „Mariborski Delavec“, ampak v resničnem ljudskem delu.

Pozdravni večer.

Zvečer se je na čast gostom vršil v Götzovi dvorani pozdravni večer. Ogromna dvorana je bila nabito polna. Pozdravnega večera so se udeležili vsi v Maribor došli jugoslovanski škofje, naš regent je pa poslal kot svojega zastopnika polkovnika Bogičevića s številnimi stabnimi častniki. Pozdravni večer ali komerz je otvoril poverjenik dr. Karel Verstovšek, kateri je po kratkih pozdravnih besedah izročil predsedstvo predsedniku Orlovske zveze Jožetu Pircu. Med dolgotrajnim in viharim odobravanjem je ta pozdravil zastopnika našega regenta Aleksandra, polkovnika Bogičevića. Godba je zasvirala himno „Bože pravde“, katero je zbrano ljudstvo pelo stoji. V dvorano došli francoski telovadci so bili sprejeti z nepopisnim navdušenjem. Nad vse veličasten in ginljiv je bil prizor, ko so francoski telovadci s svojo lepo zastavo v spremstvu zastav čehoslovaškega in slovenskega Orla stopili v dvorano. Viharno navdušenje je zabučalo po dvorani, viharnih pozdravov in vsklikov „Vive la France“ (živijo Francija) ni hotelo biti ne konca in ne kraja. Ginjeni so se zahvaljevali zastopniki francoskega naroda.

Nadalje je pozdravil zastopnike jugoslovanskih škofov, škofa dr. Napotnika, ljubljanskega škofa doktor Jegliča, dr. Njaradija in dr. Sariča, zastopnike vojaških oblasti, gerenta mariborskega mesta doktor Leskovarja, goste iz Čehoslovaške, med temi poslanec dr. Srameka, Kadlčaka in dr. Robarja in zastopnika iz Brna dr. Novotnija. Pozdravil je zastopnike ameriških Slovencev, zlasti njih voditelja Grdina, čehoslovaške katoliške Sokole iz Amerike, goste iz Hrvaške, Bosne, Hercegovine in Dalmacije. Godba je zasvirala „Lepa naša domovina“, „Bože pravde“. Burne vsklike je nabito polna dvorana pripravila Orlom iz zasedenega ozemlja. Ko je pozdravil še ostale goste je godba zasvirala „Naprej zastava slave“, na-

kar je udeležnike pozdravil knezoškof dr. Napotnik, ki je sporočil, da je postal pozdrav katoliškega vseučilišča v Parizu, profesor dr. Baudrillart. Pozdrav tega slovečega katoliškega učenjaka je izval veliko navdušenje. Viharno pozdravljen je govoril čehoslovaški poslanec dr. Sramek, ki je naglašal prijateljske odnose med čehoslovaškim in jugoslovanskim narodom. Spominjal se je zaslug jugoslovanskih škofov za povzdigo katoliške misli in nesmrtnega doktor Kreka. Njegov govor je bil od radostnih vsklikov neprestano prekinjen. V imenu mariborskega mesta je vse udeležnike in goste pozdravil gerent dr. Leskovar.

Poslanec dr. Hohnjec je govoril v imenu Jugoslovanskega kluba. povdarjal zaželjeno zedinjenje bratov, čegar izraz je današnji Orlovski tabor, a z nami se tudi vesele naši severni bratje iz Čehoslovaške. Za oboja je edin spas krščanstvo. Zato pa orlovska misel, ta pristna krščansko-narodna misel, zmagaj, kraljuj!

V imenu obmejnih Slovencev je pozdravil goste g. dr. Medved, ki je povdarjal važnost orlovskega tabora za severne obmejne kraje naše Jugoslavije.

Slavja v soboto in nedeljo.

V soboto in nedeljo zjutraj med 5. in 6. uro so bile budnice po glavnih mariborskih ulicah. Sodelovala so štiri orlovske godbe: višnjegorska, svetinjsko-ljutomerska, semiška in poljska. Na ulicah je bilo vse živo že ob 4. uri zjutraj. Ob 6. uri so izgledale ulice kakor veliko mravljišče. Vreme je okoli 5. ure kazalo zelo neugodno. A nebo se je zopet zjasnilo.

Prihod in sprejem ministrov dr. Jankoviča in dr. Korošca.

Ko se je zvedelo, da se pripeljata z ljubljanskim vlakom zastopnika osrednje vlade v Beogradu, gg. ministra dr. Velizar Jankovič in dr. Korošec, je hitelo staro in mlado na kolodvor, da priredi mirajstoma svečan sprejem. Med spalirjem Orlov in Orlic sta visoka dsstojanstvenika, spremljana od predsednika Orlovske zveze br. Pirca, predsednika Orla, dr. Verstovškega in okrajnega glavarja dr. Lajnsiča, prišla na trg pred kolodvor, kjer je pričakovala tisočglavna množica Orlov, Orlic in mladine visoke gošta. Ko so se polegle burne ovacije, je pozdravil ministra Vladimir Pušenjak ter jima zahvalil za udeležbo pri orlovskem slavlju. V imenu čehoslovaškega Orla je pozdravil dr. Korošca dr. Novotny, kateri je povdarjal, da hočejo češki Orli tudi v bodoče s slovenskimi Orli živeti v tesnem pobratimstvu in se kakor nekdanj skupno bojevati za doseg skupnih ciljev. Minister dr. Jankovič se je zahvalil za pozdrav ter nazdravil Slovincem, osobito Orlom, v imenu Srbov. Minister dr. Korošec se je zahvalil zastopniku čehoslovaških Orlov in izrazil željo, da delujeta čehoslovaški in jugoslovanski Orel i v bodoče skupno po začetni poti. Po govoru ministrov ni hotelo navdušenja občinstva biti konca. Vskliki „živijo Srbi, živijo dr. Korošec!“ niso hoteli ponehati. Nato sta ministra zasedla voz in se, spremljana na obeh straneh od Orlov in Orlic, odpeljala k slavnostnemu zborovanju Orlov.

Zborovanje Orlovske zveze.

V natlačeno polni Götzovi dvorani se je vršilo zborovanje Orlovske zveze, katero je otvoril predsednik Orlovske zveze Jožef Pirc. Viharno pozdravljen je nastopil zastopnik ameriškega Orla g. Grdina, ki je izročil odboru hranilno knjižico z okoli 80.000 K, kot prvo darilo ameriških Slovencev Orlovski zvezi. Nato je govoril vseučilišni profesor dr. Rozman, zastopnik čehoslovaškega Orla in še več drugih.

Med tem sta došla na zborovanje ministra dr. Korošec in dr. Velizar Jankovič, ki sta bila sprejeta z velikimi ovacijami.

Minister dr. Jankovič je pozdravil zbor s pri-srčnimi besedami, naglašal težke vojne čase, ki so prizadeli toliko gorja, ki pa je imelo za posledico — združitev jugoslovanskega naroda. Pozdravlja Orle kot prve kulturne delavce, ter jih pozivlja, naj razprostrejo svoja krila in pohite na Jug. Ministrav govor je bil sprejet z velikim navdušenjem.

Zborovanje sta posetila tudi škofa dr. Jeglič in dr. Njaradi, ki sta v iskrenih besedah pozdravila Orle ter jih pozvala k nadaljnemu vsrtašnemu delu.

Burno pozdravljen je nato minister dr. Anton Korošec pozdravil zborovalce ter je povdarjal, da je orlovski tabor prinesel našim nasprotnikom veliko presenečenje. Orel raste, njegovi uspehi so sad trdega boja, a Orel je predstavnik boja, vsled česar je prepričan, da bo tudi nadalje vršil svoje naloge, kakor jih je doslej. Dr. Korošcu so pripravili zborovalci viharne pozdravne vsklike.

Zborovanje kat. učiteljstva.

Zelo častno število krščansko mislečih učiteljev in učiteljic se je v soboto zjutraj zbralo na mestnem pokopališču, da tam prisostvuje sv. maši ter se tako pokloni Slomškovem spominu. Na zborovanje, katero se je vršilo v telovadnici dekliške meščanske šole, je prihitelo katoliško misleče učiteljstvo iz vse Jugoslavije. Zborovanje je otvoril predsednik Slomškove zveze Strukelj. Besedo je podelil poverjeniku dr. Verstovšku, ki je izrazil svoje veselje nad tako naravnost velikansko udeležbo. Priznal je pogum, zlasti štajerskega učiteljstva, katero je v kljub pritisku prišlo v tako lepem številu na zborovanje. Vsi govorniki in govornice so izražali mnogo lepih misli.

Zborovanje delavstva in rokodelcev.

Tudi delavstvo in rokodelstvo je imelo svoja zborovanja. Zborovanja je vodil zaslužni voditelj slovenskega krščanskega delavstva Jožef Gostinčar.

Razna druga zborovanja.

Zborovanja so še tudi imeli: Slovenska katoliška akademična liga. Zveza Marijinih družb in rokoletski pomočniki. Vsa zborovanja so bila lepa in obilno obiskovana.

Zborovanje Orlic.

Nekaj nad vse lepega in veličastnega je bilo zborovanje Orlic, katerih imamo v Jugoslaviji že veliko čez 1000 članic. Na zborovanje je prišel tudi minister dr. Korošec, da pozdravi vse Orlice in se jim zahvali za ves njihov trud. Zal, da nam prostor ne dopušča obširno poročati o tem nad vse lepim zborovanjem.

Zborovanje naših bodočih gospodarskih zadev v Vzhodni Aziji.

Inženir Lupša, kateri je bil dolgo vrsto let v Vzhodni Aziji, je imel nad vse zanimivo predavanje o naših gospodarskih zadevah v Vzhodni Aziji, le žal, da vsled pomanjkanja prostora ne moremo o tem obširneje poročati, kar se bo pa zgodilo ob drugi priliki.

Zborovanje Kmetijske zveze iz Ormoža.

Soboto popoldne je posebni vlak pripeljal čez 400 članov Kmetijske zveze iz Ormoža. Ta krajevna organizacija je edina, katera ima lastno, kaj lepo zastavo. Na kolodvoru jih je sprejel Orel. Z godbo in zastavo na čelu so vkorakali na Glavni trg, kjer jih je pozdravil tajnik Zebot, odzdravil je deželni poslanec Meško.

Zborovanje Prekmurcev.

Ko so Prekmurci zvedeli, da hočeta ministra dr. Korošec in dr. Velizar Jankovič videti in pozdraviti osvobodjene ogrske Slovence, so se naši Prekmurci zbrali na dvorišču državne gimnazije. Zborovanje je otvoril župan iz Dolnje Lendave, B. Seveč, za predsednika zborovanja so si naši vrli Prekmurci izbrali mnogo zaslužnega župnika Klekla. Župnik Klekl je v daljšem govoru dal duška veliki radosti slovenskih Prekmurcev, kateri so se prvič zbrali na veliki krščanski slovenski manifestaciji v Mariboru. Zdaj smejo Prekmurci ponosno trkati na svoje prsi in reči: Mi Prekmurci smo krščanski Slovenci! Četa, ki se je tukaj zbrala v tako velikem številu je kvas, ki bo prekvasil Prekmurje, da ostane vedno krščansko in jugoslovansko. Pozdravil je nato ljutomerskega dekana za njegove zasluge za Prekmurce, na vzroča duhovnika Mihaela Goloba in Anzelma Murna iz Amerike. Ko je še pozdravil vseučilišnega profesorja dr. Slaviča, ki si je na pariški konferenci za osvoboditev prekmurskih Slovencev stekel največ zasluge, stopita v dvorano ministra dr. Korošec in doktor Velizar Jankovič. Župnik Klekl pozdravi ob ploskanju in živijo-klici zastopnika osrednje vlade, Prekmurska deklica, je stopila pred oba ministra, njima izročila kot skromen dar Prekmurcev, veliko, z zelenim vencem okrašeno pogačo, takozvani „vrtanek“, na njej steklenico rdečega vina. Odišna gosta sta bila očitno vradoščena in sta takoj poskusila rdečo vinsko kapljico iz Prekmurja, kar je izzvalo gromovito ploskanje pri Prekmurcih. Kot prvi je govoril minister za poljedelstvo dr. Velizar Jankovič. V daljšem in krasnem govoru je v lahko umljiv srbsčini razložil pomen našega osvobodilnega boja, čegar najsprednejša straža so ravno Prekmurci in obmejni Slovenci. Ta boj je končal z zmago in kot znak te zmage so mariborski dnevi, kjer so se naši v bratškem objemu Srbi, Hrvati in Slovenci. Slavil je voditelja katoliških Slovencev dr. Korošca, ki je skupno z Nikolo Pašičem izvojeval končno zmago naših idej. Naglašal je bratstvo edinstvenega jugoslov. naroda brez razlike ver po onem: Brat nam mio, ko je vjere bio. Ni treba niti povdarjati, da so se udeleženci z navdušenimi živijo-klici zahvalili ministru za lepe in izbrane besede. Načelnik ljutomerskega orlovskega okrožja g. Dragotin Novak je nato s čustvenimi besedami izročil ministru dr. Korošču lepo izdelano diplomno častnega članstva, ki je dokaz hvaležnosti in udanosti ne samo Muropljcev, marveč sploh vseh pomurskih Slovencev. Z navdušenjem pozdravljen je dr. Korošec v krasnem govoru pozdravljal svoje rojake, ki so ohranili v svoji krvi zavednost in svobodoljubnost nekdanjih panonskih knezov. V ognjeviti besedah je govoril o moči in bogastvu naše mlade države, ki ima obilo kruha in moča armado. („Živela armada!“) Ravno Orli so in bodo tista predstraža, ki bo vedno stala v prvi vrsti za svobodo in čast ujedinjene države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Clovek, ki hoče doseči vspehi v življenju, mora imeti veselje do življenja. Mora gledati na zvezde, a ne kamenja pred sabo. Tako je tudi z nami. Dar krščanskih Prekmurcev predstavlja tak simbol: kruh, ki daje moč in zdravje, in vino, ki pomeni veselje do življenja, do bojev, do končne zmage visokih in krasnih ciljev krščanskega idealizma. Prekmurci so z velikim veseljem poslušali krasno izbran govor g. ministra in se veselili, da je njegov prihod napravil iz njihovega zborovanja tako lepo in prisrčno manifestacijo.

Manifestacija za svobodo zasedenega ozemlja.

V mraku so se zbrale na Glavnem trgu množice okrog 10.000 oseb, da izrazijo svojo željo in zahtevo za svobodo bratov v zasedenem ozemlju. Po tej manifestaciji se je razvila v spremstvu štirih godb baklada po mestnih ulicah.

Obhod po mestu.

V nedeljo zarana zjutraj že ob prvem svitu je bilo po mariborskih ulicah, cestah in trgih tako živahno drvenje, kakor še nikdar v tem mestu. Izgledalo je kakor v kakem čebelnjaku, ljudstva se je kar trlo in ko so zadoneli prvi zvoki godb, ki so oznanjale Mariboru pričetek tega velikega dneva, je že bilo po koncu staro in mlado, ki je navdušeno pozdravljalo številne godbe, ki so igrale po mariborskih ulicah in cestah. Po končani budnici se je začel zbirati narod na določenih mestih. Na Zrinjski trg so na lepih belcih prišli Orli-konjeniki, krasne in zale postavave. Njim so sledile narodne noše. Fanfaristi-Orli in alegorija na vozu je bilo nekaj nepopisno lepega. Ogromne množice so bile zbrane v skupini Jugoslov. kmetijske zveze. V lepem številu so prihiteli v Maribor naši vrli Prekmurci in Medžimurci, častno so bili zastopani Korošci in narod iz zasedenega ozemlja. Nepregledne vrste naših Orlov in Orlic ter naraščanja so korakale z godbami in fanfaristi po mestnih ulicah. Kaj slikovita je bila četa zastavonošev s krasnimi zastavami, zastavonoša Orlov iz zasedenega ozemlja, orjaška in lepa postava, zal mladenič je nosil nad vse lepo zastavo, ovito z žalnim florum, kar je moralo na vsakega gledalca napraviti bolesto-čaroben utis. Pogled na nepregledne vrste našega Orla je bil tako nepopisno lep, da je pero prekorono, ki bi le količkaj moglo opisati te prizore. In naše Orlice! Ob pogledu na ta cvet našega naroda, na naše Orle in Orlice, pogled na to avantgardo, je nehalo utripati vsako srce! Kakor armada kralja Matjaža so korakala ta krdeča po cestah in ulicah. Povsod uzorna disciplina, nikjer najmanjšega nerada! Kje je na svetu kak majhen narod, kateri bi mogel pokazati kaj takega! Ni ga in ga tudi nikdar ne bo. Marsikatero nemške „turnerje“ je že videl naš Maribor, toda kaj takega še nikdar! Vsa okna so bila odprta in se celo naši Nemci so strmeli in občudovali, kaj zmore naš katoliški narod. Ko je bila armada naših Orlov in Orlic ter nebrojne ljudske množice uvrščene v skupinah, katerih je bilo zavssem sedem, se je po deveti uri pričel sprevod proti Glavnemu trgu. Ko so že prve skupine prikorakale na Glavni trg, se še zadnje niti premikati niso začele. Kdo bi mogel prešteti te tisoče in tisoče Orla, Orlic, vseh društev in organizacij, ki so bile uvrščene v skupine. In pogled na skupino naših bratov in sestor iz neodrešenega dela naše domovine! Na obrazu vseh srčna bol in znaki duševnega in telesnega trpljenja.

Naš Maribor je v nedeljo nekaj videl, kar še nikdar poprej, — krdele Orlov na konjih. Same zale junaške postave. Kjer koli se je pomikal sprevod proti Glavnemu trgu, ni hotelo biti živijo-klicev, vsklikov radosti in navdušenja, mahanja z robc in šopki, ne konca in ne kraja!

Manifestacijsko zborovanje.

Slavnostni sprevod je prispel v najlepšem redu na Glavni trg. Pri Marijini kati sredi Glavnega trga je bil postavljen oltar, pri katerem je knezoškofof doktor Napotnik opravil tiho službo božjo. Navzoči so bili sledeči cerkveni knezi: Zagrebški nadškof dr. Bauer, ljubljanski škof dr. Jeglič, vrhbosanski škof dr. Sarič, križevački grško-katoliški škof dr. Njaradi, zagrebški pomožni škof dr. Premuš, škof iz Sinja doktor Malašič, minister dr. Korošec in dr. Velizar Jankovič, ter neizmerna množica ljudstva v pestrih barvah. Med službo božjo je s spremljevanjem vojaške godbe pelo ljubljansko pevsko društvo „Ljubljana“ lepe staroslovenske mašne pesmi.

Po končani službi božji je škof kr. Napotnik pozdravil navzoče cerkvene kneze, duhovnike, zastopnike regenta, Orle, Orlice in vso ljudsko množico. Nato se je pričel prvi orlovski tabor, katerega je otvoril Jožef Pirc. Pozdravil je navzoča ministra dr. Velizarja Jankoviča ter dr. Korošca. Nato je imel minister dr. Velizar Jankovič sledeči ognjeviti govor: Zelimo, da bi bil naši ustavi temeljni kamen pravica tudi v verskem vprašanju, Vsi bratje, Srbi, Hrvatje in Slovenci naj imajo pravico, da molijo k Bogu, kakor hočejo. Slovenci, čuvajte svojo vero katoliško! Clovek brez vere je prosta žival. Vera je moralna, etična moč in mora biti v vsaki državi, kjer na vlada napredek. Zgodovina nam kaže, kako je z našimi brati Rusi, ki so vero zavrgli. Nočemo suženjstva vere, ampak svobodo versko, društveno in politično. V naši Srbiji se pravi: „Brat je mio, koje vere bio“ V Srbiji je bilo nekdanj priznano samo pravoslavlje kot drž. vera, vendar je bil vodja srbske vojske katolik, z znamenjem križa je šel v ogenj. Čuvati hočemo versko ravnopravnost. Ravno tako pa tudi politično enakopravnost. Nočemo nikake nadvlade. Nočemo, da bi bil eden narod višji, drugi nižji. Vsi moramo biti ravnopravni. Gledati moramo, da bomo močni in silni po eni misli, čustvovanju in volji, da nas Srbe zabolijo, ako Slovenci ali Hrvati kaj zadene in obratno, če so Srbi nesrečni, da zabolijo tudi Slovenci in Hrvati. Mi hočemo vsi eno: eno zemljo, enega vladarja, en parlament, enake zakone za vse. Tu nam boste v pomoč vi, Orli in Orlice. Ko pridete domov, povejte svojim domačim besede brata iz Srbije, da hočemo vsi eno. H koncu vas prosim, da vsi razumete moje besede kot toplo resnico, kakor sem jih govoril. Danes na prvem našem sestanku, ki menim, da ne bo zadnji, vas pozivam in vabim v naše kraje, da se vedno bolj spoznamo in zblizamo.

Za njim je govoril minister dr. Korošec, ki je med drugim v svojem govoru povdaril, da je vojna prizadela našim organizacijam — sovražniki so nam napovedali smrt — težke izgube. Toda mi smo bili prepričani, da pojedemo v novo življenje, da se zopet zberemo v enofne in še novejše vrste. Danes pa imamo ključno: Hvo nas! Tu smo! Korakati hočemo vedno naprej! Tu se danes zbirajo naši dijaki in naše dijakinje, naše delavstvo in naši obrtniki, čete naših Orlov in Orlic, naša naša prosvetna društva in

zlasti naše kmetско ljudstvo. Danes vidimo, da nas je več nego smo domnevali. Meje naših organizacij so se razširile, mi stojimo danes v Hrvatski in Slavoniji, v Bački in Banatu, v Bosni in Hercegovini, mi smo v Dalmaciji. V vseh teh krajih napreduje naša organizacija čimdaljebolj. Pred vsemi pa imajo naš zmagoviti prapor Orli in Orlice. Naj polete ter gredo po vsej domovini ter oznanjajo, kamor pridejo, da živimo, da smo močni in da se bomo še krepili. Naprej za našo krščansko prosveto! Pred nami vsemi pa Orli in Orlice!

Ko je nato govorilo še več drugih govornikov je bilo veličastno manifestacijsko zborovanje zaključeno.

Telovadba na Teznu.

O popoldanski telovadbi Orlov in Orlic je samo ena sodba: Kaj takega še v Jugoslaviji ni bilo. Zlasti naravnost vratolomne so bile telovadbe francoskih telovadcev na orodju. Tudi njihove proste vaje je moral vsakdo občudovati.

Po končani telovadbi so nas naši hrvatski gostje iznenadili v narednih nošah s plesom kolo, kar je izzvalo ogromno navdušenja.

Poverjenik dr. Verstovšek je prečital brzojavko prestolonaslednika Aleksandra, v kateri se zahvaljuje za pozdrav, poslan mu z orlovskega tabora. Po njegovem govoru je godba zaigrala „Bože pravde“, nakar je bila javna telovadba zaključena in pred šotori pod tribunami se je razvila prosta zabava.

Zborovanje Jugoslovanske Kmetijske zveze.

Dasiravno so zborovanja in slavnosti trajala že 3—4 dni, vendar se še naše vrlo slovensko ljudstvo ni utrudilo. V ogromnem številu so dospeli zaupniki in zaupnice naše kmetijske politične organizacije na zborovanje, ki se je vršilo v beli dvorani bivše nemške Kazine na Slomškovem trgu. Prostorna dvorana je bila že pred 9. uro nabito polna vstrajnih našincev iz vseh slovenskih in hrvatskih delov Jugoslavije. Odpreti smo morali tudi vspešne stranske dvorane in galerije. Zborovanje je otvoril in vodil kmetposlanec in predsednik JKZ Brodar. Za podpredsednika je imenoval kmeta Pišeka in predsednika sorodne hrvatske organizacije „Seljačke demokracije“ Bariča, za zapisnikarja pa tajnika Žebota. Uvodoma je pozdravil navzoče biskupe Jegliča, Šariča in Njaradija, ministra dr. Korošca, prošta Einspielerja, mestnega garenta dr. Leskovarja, Prekmurce in Korošce. Predsednik je v svojem pozdravnem govoru povdarjal, da je orelistvo cvet in najlepši naraščaj naše stranke. Velika večina Orlov in Orlic je ravno kmetijskega in delavskega stanu! To je naš ponos in dika naše stranke.

Hrvatski seljak Belič, ki je dobil prvi besedo, je prinesel iskrene pozdrave hrvatskih kmetov slovenskim. Kmalu bo ogromna večina hrvatskih seljakov organizirana v hrvatski kmetijski zvezi, ki se imenuje hrvatska seljačka demokracija in je del hrvatske Pučke (Ljudske) stranke. Vihar navdušenja je nastal v dvorani, ko je govornik povdarjal, da so padle meje, ki so ločile hrvatske in slovenske kmete. Živelo hrvatsko-slovensko bratstvo!

Burno pozdravljen je nato govoril minister dr. Korošec. Njegova izvajanja glede političnega položaja, zunanjega in notranjega, glede raznih zakulisnih spletk, našega finančnega in sploh gospodarskega položaja, glede naših bodočih ciljev in načrtov, so bila zelo zanimiva. Iz dr. Koroščevega govora, ki je bil opetovano prekinjen z viharjem odobravanja, so dobili naši zaupniki dragocenih navodil za svoje delovanje med ljudstvom.

Nato so govorili: poslanec Vesenjok o državnem proračunu in o davkih, Hrvat Barič o edinstvenosti hrvatskih in slovenskih kmetov, župan Krajnc o dolžnosti somišljenikov do stranke, dr. Kulovec o organizaciji Kmetijske zveze in o taktiki stranke. Škof dr. Jeglič je slavil požrtvovalnost in neustrašenost našega ljudstva v boju za krščansko in narodno stvar.

Kmet Miha Brenčič je utemeljeval in predlagal resolucije: 1) proti žaljenju kmetijskega ljudstva po nekem tajnem vojaškem povelju. 2) Vlada naj za nobeno ceno ne dovoli ukiniti koroške demarkacijske črte. 3) proti laškim grozovitostim v Primorju. 4) proti nemškimi nasilnostim v ozemlju Radgone in Špilja. 5) odobravam stališče naših poslancev glede izvoza. 6) dovoli naj se prost izvoz živine; izvoz naj se da zadržam. 7) zahtevamo prost in neoviran izvoz sadja. — Zborovanje je trajalo 4 ure. Napravili so se razni važni sklepi za naše politično delo.

Razna druga zborovanja.

Zborovanja so še tudi imeli: Slovenska katoliška akademična liga. Zveza Marijinih družb in rokočeljski pomočniki. Vsa zborovanja so bila lepa in obilno obiskovana.

Zborovanje Orlic.

Nekaj nad vse lepega in veličastnega je bilo zborovanje Orlic, katerih imamo v Jugoslaviji že veliko čez 1000 članic. Na zborovanje je prišel tudi minister dr. Korošec, da pozdravi vse Orlice in se jim zahvali za ves njihov trud. Zal, da nam prostor ne dopušča obširno poročati o tem nad vse lepim zborovanjem.

Zborovanje naših bodočih gospodarskih zadev v Vzhodni Aziji.

Inženir Lupša, kateri je bil dolgo vrsto let v Vzhodni Aziji, je imel nad vse zanimivo predavanje o naših gospodarskih zadevah v Vzhodni Aziji, le žal, da vsled pomanjkanja prostora ne moremo o tem obširneje poročati, kar se bo pa zgodilo ob drugi priliki.

Zborovanje Kmetске zveze iz Ormoža.

Soboto popoldne je posebni vlak pripeljal čez 400 članov Kmetске zveze iz Ormoža. Ta krajevna organizacija je edina, katera ima lastno, kaj lepo zastavo. Na kolodvoru jih je sprejel Orel. Z godbo in zastavo na čelu so vkorakali na Glavni trg, kjer jih je pozdravil tajnik Zebot, odzdravil je deželni poslanec Meško.

Zborovanje Prekmurcev.

Ko so Prekmurci zvedeli, da hočeta ministra dr. Korošec in dr. Velizar Jankovič videti in pozdraviti osvobodjene ogrske Slovence, so se naši Prekmurci zbrali na dvorišču državne gimnazije. Zborovanje je otvoril župan iz Dolnje Lendave, B. Seveč, za predsednika zborovanja so si naši vrli Prekmurci izbrali mnogo zaslužnega župnika Klekla. Župnik Klekl je v daljšem govoru dal duška veliki radosti slovenskih Prekmurcev, kateri so se prvič zbrali na veliki krščanski slovenski manifestaciji v Mariboru. Zdaj smejo Prekmurci ponosno trkati na svoje prsi in reči: Mi Prekmurci smo krščanski Slovenci! Četa, ki se je tukaj zbrala v tako velikem številu je kvas, ki bo prekvasil Prekmurje, da ostane vedno krščansko in jugoslovansko. Pozdravil je nato ljutomerskega dekana za njegove zasluge za Prekmurce, na vzvoča duhovnika Mihaela Goloba in Anzelma Murna iz Amerike. Ko je še pozdravil vseučilišnega profesorja dr. Slaviča, ki si je na pariški konferenci za osvoboditev prekmurskih Slovencev stekel največ zaslug, stopita v dvorano ministra dr. Korošec in doktor Velizar Jankovič. Župnik Klekl pozdravi ob ploskanju in živijo-klici zastopnika osrednje vlade, Prekmurska deklica, je stopila pred oba ministra, njima izročila kot skromen dar Prekmurcev, veliko, z zelenim vencem okrašeno pogačo, takozvani „vrtanek“, na njej steklenico rdečega vina. Odišna gosta sta bila očitno vradoščena in sta takoj poskusila rdečo vinsko kapljico iz Prekmurja, kar je izzvalo gromovito ploskanje pri Prekmurcih. Kot prvi je govoril minister za poljedelstvo dr. Velizar Jankovič. V daljšem in krasnem govoru je v lahko umljivi srbsčini razložil pomen našega osvobodilnega boja, čegar najsprednejša straža so ravno Prekmurci in obmejni Slovenci. Ta boj je končal z zmago in kot znak te zmage so mariborski dnevi, kjer so se naši v bratskem objemu Srbi, Hrvati in Slovenci. Slavil je voditelja katoliških Slovencev dr. Korošca, ki je skupno z Nikolo Pašičem izvojeval končno zmago naših idej. Naglašal je bratstvo edinstvenega jugoslov. naroda brez razlike ver po onem: Brat nam mio, ko je vjere bio. Ni treba niti povdarjati, da so se udeleženci z navdušenimi živijo-klici zahvalili ministru za lepe in izbrane besede. Načelnik ljutomerskega orlovskega okrožja g. Dragotin Novak je nato s čustvenimi besedami izročil ministru dr. Korošču lepo izdelano diplomno častnega članstva, ki je dokaz hvaležnosti in udanosti ne samo Muropljcev, marveč sploh vseh pomurskih Slovencev. Z navdušenjem pozdravljen je dr. Korošec v krasnem govoru pozdravljal svoje rojake, ki so ohranili v svoji krvi zavednost in svobodoljubnost nekdanjih panonskih knezov. V ognjevitih besedah je govoril o moči in bogastvu naše mlade države, ki ima obilo kruha in moča armado. („Živela armada!“) Ravno Orli so in bodo tista predstraža, ki bo vedno stala v prvi vrsti za svobodo in čast ujedinjene države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Clovek, ki hoče doseči vspehi v življenju, mora imeti veselje do življenja. Mora gledati na zvezde, a ne kamenja pred sabo. Tako je tudi z nami. Dar krščanskih Prekmurcev predstavlja tak simbol: kruh, ki daje moč in zdravje, in vino, ki pomeča veselje do življenja, do bojev, do končne zmage visokih in krasnih ciljev krščanskega idealizma. Prekmurci so z velikim veseljem poslušali krasno izbran govor g. ministra in se veselili, da je njegov prihod napravil iz njihovega zborovanja tako lepo in prisrčno manifestacijo.

Manifestacija za svobodo zasedenega ozemlja.

V mraku so se zbrale na Glavnem trgu množice okrog 10.000 oseb, da izrazijo svojo željo in zahtevo za svobodo bratov v zasedenem ozemlju. Po tej manifestaciji se je razvila v spremstvu štirih godb baklada po mestnih ulicah.

Obhod po mestu.

V nedeljo zarana zjutraj že ob prvem svitu je bilo po mariborskih ulicah, cestah in trgih tako živahno drvenje, kakor še nikdar v tem mestu. Izgle-

dalo je kakor v kakem čebelnjaku. Ljudstva se je kar trlo in ko so zadoneli prvi zvoki godb, ki so oznanjale Mariboru pričetek tega velikega dneva, je že bilo po koncu staro in mlado, ki je navdušeno pozdravljalo številne godbe, ki so igrale po mariborskih ulicah in cestah. Po končani budnici se je začel zbirati narod na določenih mestih. Na Zrinjski trg so na lepih belcih prišli Orli-konjeniki, krasne in zale postavbe. Njim so sledile narodne noše. Fanfaristi-Orli in alegorija na vozu je bilo nekaj nepopisno lepega. Ogromne množice so bile zbrane v skupini Jugoslov. kmetске zveze. V lepem številu so prihтели v Maribor naši vrli Prekmurci in Medžimurci, častno so bili zastopani Korošci in narod iz zasedenega ozemlja. Nepregledne vrste naših Orlov in Orlice ter naraščaja so korakale z godbami in fanfaristi po mestnih ulicah. Kaj slikovita je bila četa zastavonošev s krasnimi zastavami, zastavonoša Orlov iz zasedenega ozemlja, orjaška in lepa postava, zal mladenič je nosil nad vse lepo zastavo, ovito z žalnim florum, kar je moralo na vsakega gledalca napraviti bolesto-čaroben utis. Pogled na nepregledne vrste našega Orla je bil tako nepopisno lep, da je pero preokorno, ki bi le količkaj moglo opisati te prizore. In naše Orlice! Ob pogledu na ta cvet našega naroda, na naše Orle in Orlice, pogled na to avantgardo, je nehalo utripati vsako srce! Kakor armada kralja Matjaža so korakala ta krdeča po cestah in ulicah. Povsod uzorna disciplina, nikjer najmanjšega nerada! Kje je na svetu kak majhen narod, kateri bi mogel pokazati kaj takega! Ni ga in ga tudi nikdar ne bo. Marsikatero nemške „turnerje“ je že videl naš Maribor, toda kaj takega še nikdar! Vsa okna so bila odprta in se celo naši Nemci so strmeli in občudovali, kaj zmore naš katoliški narod. Ko je bila armada naših Orlov in Orlice ter nebrojne ljudske množice uvrščene v skupinah, katerih je bilo zavssem sedem, se je po deveti uri pričel sprevod proti Glavnemu trgu. Ko so že prve skupine prikorakale na Glavni trg, se še zadnje niti premikati niso začele. Kdo bi mogel prešteti te tisoče in tisoče Orla, Orlice, vseh društev in organizacij, ki so bile uvrščene v skupine. In pogled na skupino naših bratov in sestor iz neodrešenega dela naše domovine! Na obrazu vseh srčna bol in znaki duševnega in telesnega trpljenja.

Naš Maribor je v nedeljo nekaj videl, kar še nikdar poprej, — krdečo Orlov na konjih. Same zale junaške postave. Kjer koli se je pomikal sprevod proti Glavnemu trgu, ni hotelo biti živijo-klicev, vsklikov radosti in navdušenja, mahanja z robc in šopki, ne konca in ne kraja!

Manifestacijsko zborovanje.

Slavnostni sprevod je prispel v najlepšem redu na Glavni trg. Pri Marijini kati sredi Glavnega trga je bil postavljen oltar, pri katerem je knezoškofo doktor Napotnik opravil tiho službo božjo. Navzoči so bili sledeči cerkveni knezi: Zagrebski nadškofo dr. Bauer, ljubljanski škof dr. Jeglič, vrhbosanski škof dr. Sarič, križevački grško-katoliški škof dr. Njaradi, zagrebski pomožni škof dr. Premuš, škof iz Sinja doktor Malašič, minister dr. Korošec in dr. Velizar Jankovič, ter neizmerna množica ljudstva v pestrih barvah. Med službo božjo je s spremljevanjem vojaške godbe pelo ljubljansko pevsko društvo „Ljubljana“ lepe staroslovenske mašne pesmi.

Po končani službi božji je škof kr. Napotnik pozdravil navzoče cerkvene kneze, duhovnike, zastopnike regenta, Orle, Orlice in vso ljudsko množico. Nato se je pričel prvi orlovski tabor, katerega je otvoril Jožef Pirc. Pozdravil je navzoča ministra dr. Velizarja Jankoviča ter dr. Korošca. Nato je imel minister dr. Velizar Jankovič sledeči ognjevit govor: Zelimo, da bi bil naši ustavi temeljni kamen pravica tudi v verskem vprašanju, Vsi bratje, Srbi, Hrvatje in Slovenci naj imajo pravico, da molijo k Bogu, kakor hočejo. Slovenci, čuvajte svojo vero katoliško! Clovek brez vere je prosta žival. Vera je moralna, etična moč in mora biti v vsaki državi, kjer na vlada napredek. Zgodovina nam kaže, kako je z našimi brati Rusi, ki so vero zavrgli. Nočemo suženjstva vere, ampak svobodo versko, društveno in politično. V naši Srbiji se pravi: „Brat je mio, koje vere bio“ V Srbiji je bilo nekdanj priznано samo pravoslavlje kot drž. vera, vendar je bil vodja srbske vojske katolik, z znamenjem križa je šel v ogenj. Čuvati hočemo versko ravnopravnost. Ravno tako pa tudi politično enakopravnost. Nočemo nikake nadvlade. Nočemo, da bi bil eden narod višji, drugi nižji. Vsi moramo biti ravnopravni. Gledati moramo, da bomo močni in silni po eni misli, čustvovanju in volji, da nas Srbe zabolí, ako Slovence ali Hrvate kaj zadene in obratno, če so Srbi nesrečni, da zabolí tudi Slovenci in Hrvate. Mi hočemo vsi eno: eno zemljo, enega vladarja, en parlament, enake zakone za vse. Tu nam boste v pomoč vi, Orli in Orlice. Ko pridete domov, povejte svojim domačim besede brata iz Srbije, da hočemo vsi eno. H koncu vas prosim, da vsi razumete moje besede kot toplo resnico, kakor sem jih govoril. Danes na prvem našem sestanku, ki menim, da ne bo zadnji, vas pozivam in vabim v naše kraje, da se vedno bolj spoznamo in zblížamo.

Za njim je govoril minister dr. Korošec, ki je med drugim v svojem govoru povdaril, da je vojna prizadela našim organizacijam — sovražniki so nam napovedali smrt — težke izgube. Toda mi smo bili prepričani, da pojdemo v novo življenje, da se zopet zberemo v enofne in še novejšje vrste. Danes pa imamo ključno: Hvo nas! Tu smo! Korakati hočemo vedno naprej! Tu se danes zbirajo naši dijaki in naše dijakinje, naše delavstvo in naši obrtniki, čete naših Orlov in Orlic, našeta naša prosvetna društva in

zlasti naše kmetско ljudstvo. Danes vidimo, da nas je več nego smo domnevali. Meje naših organizacij so se razširile, mi stojimo danes v Hrvatski in Slavoniji, v Bački in Banatu, v Bosni in Hercegovini, mi smo v Dalmaciji. V vseh teh krajih napreduje naša organizacija čimdaljebolj. Pred vsemi pa imajo naš zmagoviti prapor Orli in Orlice. Naj polete ter gredo po vsej domovini ter oznanjajo, kamor pridejo, da živimo, da smo močni in da se bomo še krepili. Naprej za našo krščansko prosveto! Pred nami vsemi pa Orli in Orlice!

Ko je nato govorilo še več drugih govornikov je bilo veličastno manifestacijsko zborovanje zaključeno.

Telovadba na Teznu.

O popoldanski telovadbi Orlov in Orlic je samo ena sodba: Kaj takega še v Jugoslaviji ni bilo. Zlasti naravnost vratolomne so bile telovadbe francoskih telovadcev na orodju. Tudi njihove proste vaje je moral vsakdo občudovati.

Po končani telovadbi so nas naši hrvatski gostje iznenadili v narednih nošah s plesom kolo, kar je izzvalo ogromno navdušenja.

Poverjenik dr. Verstovšek je prečital brzojavko prestolonaslednika Aleksandra, v kateri se zahvaljuje za pozdrav, poslan mu z orlovskega tabora. Po njegovem govoru je godba zaigrala „Bože pravde“, nakar je bila javna telovadba zaključena in pred šotori pod tribunami se je razvila prosta zabava.

Zborovanje Jugoslovanske Kmetске zveze.

Dasiravno so zborovanja in slavnosti trajala že 3—4 dni, vendar se še naše vrlo slovensko ljudstvo ni utrudilo. V ogromnem številu so dospeli zaupniki in zaupnice naše kmetске politične organizacije na zborovanje, ki se je vršilo v beli dvorani bivše nemške Kazine na Slomškovem trgu. Prostorna dvorana je bila že pred 9. uro nabito polna vstrajnih našincev iz vseh slovenskih in hrvatskih delov Jugoslavije. Odpreti smo morali tudi vspešne stranske dvorane in galerije. Zborovanje je otvoril in vodil kmetposlanec in predsednik JKZ Brodar. Za podpredsednika je imenoval kmeta Pišeka in predsednika sorodne hrvatske organizacije „Seljačke demokracije“ Bariča, za zapisnikarja pa tajnika Žebota. Uvodoma je pozdravil navzoče biskupe Jegliča, Šariča in Njaradija, ministra dr. Korošca, prošta Einspielerja, mestnega garenta dr. Leskovarja, Prekmurce in Korošce. Predsednik je v svojem pozdravnem govoru povdarjal, da je orelistvo cvet in najlepši naraščaj naše stranke. Velika večina Orlov in Orlic je ravno kmetskega in delavskega stanu! To je naš ponos in dika naše stranke.

Hrvatski seljak Belič, ki je dobil prvi besedo, je prinesel iskrene pozdrave hrvatskih kmetov slovenskim. Kmalu bo ogromna večina hrvatskih seljakov organizirana v hrvatski kmetски zvezi, ki se imenuje hrvatska seljačka demokracija in je del hrvatske Pučke (Ljudske) stranke. Vihar navdušenja je nastal v dvorani, ko je govornik povdarjal, da so padle meje, ki so ločile hrvatske in slovenske kmete. Živelo hrvatsko-slovensko bratstvo!

Burno pozdravljen je nato govoril minister dr. Korošec. Njegova izvajanja glede političnega položaja, zunanjega in notranjega, glede raznih zakulisnih spletk, našega finančnega in sploh gospodarskega položaja, glede naših bodočih ciljev in načrtov, so bila zelo zanimiva. Iz dr. Koroščevega govora, ki je bil opetovano prekinjen z viharjem odobravanja, so dobili naši zaupniki dragocenih navodil za svoje delovanje med ljudstvom.

Nato so govorili: poslanec Vesenjaj o državnem proračunu in o davkih, Hrvat Barič o edinstvenosti hrvatskih in slovenskih kmetov, župan Krajnc o dolžnosti somišljenikov do stranke, dr. Kulovec o organizaciji Kmetске zveze in o taktiki stranke. Škof dr. Jeglič je slavil požrtvovalnost in neustrašenost našega ljudstva v boju za krščansko in narodno stvar.

Kmet Miha Brenčič je utemeljeval in predlagal resolucije: 1) proti žaljenju kmetskega ljudstva po nekem tajnem vojaškem povelju. 2) Vlada naj za nobeno ceno ne dovoli ukiniti koroške demarkacijske črte. 3) proti laškim grozovitostim v Primorju. 4) proti nemškimi nasilnostim v ozemlju Radgone in Špilja. 5) odobravam stališče naših poslancev glede izvoza. 6) dovoli naj se prost izvoz živine; izvoz naj se da zadržam. 7) zahtevamo prost in neoviran izvoz sadja. — Zborovanje je trajalo 4 ure. Napravili so se razni važni sklepi za naše politično delo.